

หมิ่นประมาทบน Facebook โพสต์แบบไหนเข้าข่าย

โดย เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะ กรณี การพิจารณาแต่ละเรื่อง ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ <https://eksiamdefamationlaw.com/articles/facebook-defamation.html>

สาระสำคัญโดยสรุป

- สาระสำคัญโดยสรุป
- โพสต์สาธารณะมักถือเป็นการโฆษณา
- การแชร์และการคอมเมนต์
- ความสัมพันธ์กับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์
- เก็บพยานหลักฐานให้ครบก่อน
- เกณฑ์ชี้ขาดอยู่ที่เจตนากระจ่ายข้อความสู่สาธารณชน ไม่ใช่ชื่อของแพลตฟอร์ม โพสต์ที่บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้จึงมักเข้าลักษณะการโฆษณาตาม มาตรา 328
- โทษตาม มาตรา 326 คือ จำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกิน สองหมื่น บาท หรือ ทั้ง จำ ทั้ง ปรับ ส่วน มาตรา 328 เพิ่มเป็นจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท
- แนวคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าโพสต์ซึ่งจำกัดเฉพาะกลุ่มเพื่อน ยังไม่ถึงกับมีเจตนากระจ่ายข่าวสู่สาธารณชน จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 328 แต่ยังคงเป็นความผิดตามมาตรา 326 (ดู โพสต์เฉพาะเพื่อน ผิดหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาไหม)

- การกดแชร์ไม่ก่อความรับผิดโดยอัตโนมัติ ข้อพิจารณาอยู่ที่ผู้แชร์เพิ่มข้อความในทำนองยืนยันหรือซ้ำเติมข้อความต้นทางหรือไม่
- มาตรา 14 (1) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีถ้อยคำยกเว้นไว้ว่า “อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา” การหมิ่นประมาทออนไลน์จึงไม่มีความผิดตามกฎหมายฉบับนั้นโดยอัตโนมัติ
- โพสต์ถูกลบหรือแก้ไขได้ตลอดเวลา การบันทึกภาพหน้าจอ ชื่อผู้โพสต์ วันเวลา และที่อยู่ของหน้าเว็บไว้แต่แรก จึงมีน้ำหนักต่อการพิสูจน์องค์ประกอบ “ต่อบุคคลที่สาม”
- หมิ่นประมาทเป็นความผิดอันยอมความได้ตาม มาตรา 333 ต้องร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 96

การโพสต์บนเฟซบุ๊กเข้าข่ายหมิ่นประมาทเมื่อครบองค์ประกอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 คือ ใส่อารมณ์ผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้เสียชื่อเสียง และหากข้อความนั้นเผยแพร่ในลักษณะที่บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ ย่อมเข้าเหตุการณ์ตามมาตรา 328 ซึ่งมีโทษสูงขึ้นเป็นจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

โพสต์สาธารณะมักถือเป็นการโฆษณา

การเผยแพร่ข้อความใส่ความผู้อื่นในที่ซึ่งบุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ เข้าลักษณะการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ของมาตรา 326 โทษจึงสูงขึ้นเป็นจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท สิ่งที่ศาลชั่งน้ำหนักคือเจตนากระจายข้อความสู่สาธารณชน มิใช่จำนวนผู้กดถูกใจหรือชื่อของแพลตฟอร์ม

เมื่อข้อความที่ใส่ความผู้อื่นถูกเผยแพร่ในลักษณะที่บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ การกระทำนั้นมักเข้าลักษณะหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ซึ่งมีโทษหนักกว่าหมิ่นประมาทธรรมดา เพราะความเสียหายแพร่กระจายได้กว้าง¹

การแชร์และการคอมเมนต์

การกดแชร์มีได้ก่อความรับผิดโดยอัตโนมัติ ข้อพิจารณาอยู่ที่ผู้แชร์ได้เพิ่มข้อความในทำนองยืนยัน รับรอง หรือซ้ำเติมข้อความต้นทางหรือไม่ หากเพิ่มเข้าไป การกระทำนั้นอาจเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สามด้วยตนเองตามมาตรา 326 ส่วนคอมเมนต์ที่เติมข้อเท็จจริงใหม่ย่อมพิจารณาแยกจากโพสต์ต้นทาง

การแชร์ข้อความของผู้อื่นพร้อมข้อความประกอบในทำนองรับรองหรือซ้ำเติม อาจถือเป็นการเผยแพร่ข้อความ หมิ่นประมาท ด้วยตนเองได้ เช่นเดียวกับการ คอมเมนต์ ที่มี ลักษณะ ใส่ความ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ต้องพิจารณาข้อความ บริบท และเจตนาเป็นรายกรณี ไม่ใช่ว่าการกดแชร์ทุกครั้งจะมีความผิดเสมอไป

- ข้อความต้นทางมีลักษณะใส่ความผู้อื่นหรือไม่
- ผู้แชร์เพิ่มเติมข้อความในทำนองยืนยันหรือซ้ำเติมหรือไม่
- ผู้รับรู้ข้อความนี้เป็นบุคคลที่สามจำนวนมากเพียงใด

ความสัมพันธ์กับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์

มาตรา 14 (1) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีถ้อยคำยกเว้นไว้ว่า “อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา” ข้อความหมิ่นประมาทบนสื่อออนไลน์จึงยังคงวินิจฉัยตามมาตรา 326 และมาตรา 328 เป็นหลัก มิใช่ตั้งต้นที่กฎหมายว่าด้วยคอมพิวเตอร์

หลายคนเข้าใจว่าการหมิ่นประมาทบนโลกออนไลน์เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยอัตโนมัติ แต่มาตรา 14 (1) มีถ้อยคำยกเว้นไว้ชัดเจนว่า “อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา” การหมิ่นประมาทออนไลน์จึงต้องพิจารณาเป็นรายกรณี²

เก็บพยานหลักฐานให้ครบก่อน

พยานหลักฐานในคดีหมิ่นประมาทออนไลน์เสื่อมสลายเร็ว เพราะเจ้าของโพสต์ลบหรือแก้ไขได้ทันที สิ่งที่ควรบันทึกตั้งแต่แรกคือภาพหน้าจอที่เห็นข้อความ ชื่อผู้โพสต์ วันเวลา และที่อยู่ของหน้าเว็บ ประกอบกับพยานบุคคลที่เห็นข้อความ เพื่อรองรับการพิสูจน์องค์ประกอบ “ต่อบุคคลที่สาม” ตามมาตรา 326

โพสต์ออนไลน์อาจถูกลบหรือแก้ไขได้ตลอดเวลา การเก็บภาพหน้าจอที่เห็นข้อความ ผู้โพสต์ วันเวลา และที่อยู่ของหน้าเว็บ (URL) อย่างครบถ้วนตั้งแต่ต้นจึงสำคัญมาก

ข้อควรระวัง

หลีกเลี่ยงการตอบโต้ด้วยข้อความที่อาจกลายเป็นการหมิ่นประมาทเสียเอง และอย่ารีบลบหลักฐานของฝ่ายตน การปรึกษาที่ปรึกษากฎหมายก่อนช่วยให้เก็บหลักฐานได้ตรงประเด็นและวางแผนทางได้รอบคอบ

เชิงอรรถ ตัวบทกฎหมายและคำพิพากษาที่อ้างอิง

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และมาตรา 328 (หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา)
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) ซึ่งมีถ้อยคำยกเว้น “อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา”

